

M-634.06

MF

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTE

MEŽA FAKULTĀTE

MEŽA IZMANTOŠANAS KATEDRA

A. Grīnfelds

MEŽA DARBU IZMAKSAS

Mācību līdzeklis

Jelgava 2004

M-634.065.1 mācību

Sastādīja: prof., Dr.sc.ing. A.Grīnfelds

Meža darbu izmaksas: Mācību līdzeklis.

Sastādīja: A.Grīnfelds - Jelgava: LLU, 2004. - 31 lpp.

Mācību līdzeklis apstiprināts un ieteikts pavairošanai LLU Meža fakultātes Meža izmantošanas katedras sēdē 2004. gada 5. aprīlī.

Recenzenti: LLU Meža fakultātes Meža izmantošanas katedras prof., Dr.sc.ing. Z.Saliņš, Latvijas - Somijas kopuzņēmuma SIA "Silva" mežsaimniecības daļas vadītājs, meža inženieris R.Ošis.

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS	2
IEVADS	3
1. MEŽSAINIENIECISKĀS RAŽOŠANAS TEHNOLOĢISKAIS PROCESS	4
2. MEŽA DARBU OPERĀCIJU PAŠIZMAKSAS STRUKTŪRA	5
3. RAŽOŠANAS IZMAKSU APRĒKINĀŠANA	6
3.1. STRĀDNIEKA PAMATALĢA	6
3.2. STRĀDNIEKU PAPILDALĢA	7
3.3. DARBA DEVEĢA OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ IEMAKSA	7
3.4. MAŠĪNAS VAI MOTORINSTRUMENTA NOLĪETOJUMS (AMORTIZĀČHA)	8
3.5. KREDĪTA PROCENTS	10
3.6. MAŠĪNAS VAI MOTORINSTRUMENTA BRĪVPRĀTĪĢĀ APDROŠINĀŠANA	11
3.7. SAUSZEMES TRANSPORTLĪDZEKĻA ĪPAŠNIEKA CIVILTIESISKĀS ATBILDĪBAS OBLIGĀTĀ APDROŠINĀŠANA	12
3.8. TRANSPORTLĪDZEKĻA IKGADĒJĀS NĒDEVA	12
3.9. DEGVIELAS, SMĒRVIELAS UN EĻĻAS IZMAKSAS	12
3.10. TEHNISKO APKOPĪU UN REMONTU IZMAKSAS	13
3.11. PĀRĒJĀS IZMAKSAS	13
3.12. DARBA STUNDAS IZMAKSAS	13
3.13. MATERIĀĻU IZMAKSAS	13
3.14. DARBA OPERĀČIJAS RAŽOŠANAS IZMAKSAS	14
3.15. DARBA OPERĀČIJAS PILNĀ PAŠIZMAKSA	14
4. PILNĀS PAŠIZMAKSAS PRAKTISKĀ APRĒKINĀŠANA	14
4.1. PILNĀS PAŠIZMAKSAS APRĒKINĀŠANA SASTĀDOT KALKULĀČHU	14
4.2. PILNĀS PAŠIZMAKSAS APRĒKINĀŠANA PĪELĪETOJOT MĀTEMĀTISĢU MODEĻU	17
5. PAKALPOJUMA VIENĪBAS PĪDĀVĀJUMA CENAS NOTEIKŠANA	18
6. MEŽA DARBA OPERĀČIJAS PILNĀS PAŠIZMAKSAS KALKULĀČIJAS SASTĀDĪŠANAS PĪEMĒRS (PĒC IZMAKSĀM 01.03.2004.)	25
7. PAKALPOJUMA VIENĪBAS PĪDĀVĀJUMA CENAS NOTEIKŠANAS PĪEMĒRS	29
1. PĪELĪKUMS	26
2. PĪELĪKUMS	27
3. PĪELĪKUMS	30
TRANSPORTLĪDZEKĻU IKGADĒJĀS NĒDEVAS LĪKME, LĪS	30
IETEICAMĀ LITERĀTŪRA	31

IEVADS

Uzņēmējdarbības rezultātā galvenokārt tiek ražota noteikta produkcija vai sniegts pakalpojums. Tos tirgū pārdod un pērk, tādējādi tie kļūst par precī. Brīvās tirgus ekonomikas apstākļos precī pērk un pārdod par tirgus cenu. Tā ir atkarīga no preces pašizmaksas, pieprasījuma un piedāvājuma, kvalitātes u.c. īpašiem rādītājiem. Tirgū parasti preces piedāvājuma cenu piedāvā preces pārdevējs. Pircējs novērtē preces kvalitāti, cenu u.c. rādītājus un piedāvā savu cenu. Rezultātā pārdevējs un pircējs vienojas par tirgus cenu. Vienmēr pārdevējs ir ieinteresēts saņemt par precī augstāku cenu, bet pircējs – zemāku.

Preces piedāvājuma cenu visbiežāk nosaka ražotās produkcijas, vai sniegta pakalpojuma vienības pilnā pašizmaksa un ražotāja vēlamais peļņas procents. Dažkārt uzņēmumi ievērtē arī dažādas atlaides: skonto – par rēķinu pirmstermiņa samaksu, rabatu – par pirkšanu lielā daudzumā, pastāvīgiem pircējiem u.c. Īpaša ir cenas noteikšana uz konkursa vai izsoļu pamata. Šo cenas noteikšanas metodi lieto preces vai pakalpojumu pārdevējs, lai pārdotu par iespējami lielāku cenu, bet pircējs lai pirktu par iespējami zemāku cenu. Lai uzvarētu šajās sacensībās pircējs cenšas savu pakalpojuma piedāvājumu noteikt par iespējami zemāku cenu. Taču šai cenai jāsedz pakalpojuma pašizmaksa un jānodrošina arī peļņa.

Latvijā valsts mežus apsaimnieko Valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži" pērkot pakalpojumus t.i. maksājot noteiktu tirgus cenu par atsevišķu mežsaimnieciskās ražošanas darba operāciju (darba veidu) – augsnes sagatavošanu, meža sēšanu vai stādīšanu, atjaunoto platību agrotehnisko kopšanu, meža dabiskās atjaunošanas veicināšanu izcirtumos, jaunaudžu kopšanu, mineralizēto joslu ierīkošanu, kopšanu u.c. darbiem.

Arī privātmeža īpašnieki arvien plašāk pērk dažādus mežsaimniecisko darbu pakalpojumus.

Šos pakalpojumus meža darba izpildei veic dažādas firmas un pašnodarbinātie.

Tādēļ svarīgi pirms pakalpojuma pārdošanas un pirkšanas ir zināt šo meža darbu pilno pašizmaksu un cenu.

Šī darba mērķis ir:

- 1) sniegt metodi meža darba operācijas pilnās pašizmaksas kalkulācijai;
- 2) izstrādāt metodiku, matemātisku modeli pakalpojuma pilnās pašizmaksas aprēķināšanai ar datoru;
- 3) dot metodiku pakalpojuma piedāvājuma cenas noteikšanai;
- 4) sniegt praktisku piemēru meža darba operācijas pilnās pašizmaksas kalkulācijas sastādīšanai un pakalpojuma piedāvājuma cenas noteikšanai.

1. MEŽSAIMNIECISKĀS RAŽOŠANAS TEHNOLOĢISKAIS PROCESS

Mežsaimnieciskās ražošanas tehnoloģiskais process sastāv no atsevišķām darba operācijām (darba veidiem). Darba operācija ir ražošanas procesa tehnoloģiski vienveidīga daļa, ko noteiktam darba priekšmetam nepārtraukti izpilda viens vai vairāki strādnieki vienā darba vietā ar vienām mašīnām, motorinstrumentiem vai rokas darba rīkiem. Mežsaimnieciskās ražošanas darba operācijas var iedalīt trijās lielās grupās.

1) Mežsaimnieciskās darba operācijas:

- ♦ augsnes gatavošana;
- ♦ meža sēšana;
- ♦ meža stādīšana;
- ♦ apmežojumu agrotehniskā kopšana;
- ♦ apmežojumu papildināšana;
- ♦ dabiskās meža atjaunošanās veicināšana;
- ♦ jaunaudžu kopšana;
- ♦ augošu koku atzarošana;
- ♦ meža pataloģiskās pārbaudes;
- ♦ ķeramkoku izlikšana;
- ♦ feromonu slazdu izlikšana;
- ♦ tiešā kaitēkļu apkarošana (pirms stādīšanas);
- ♦ tiešā kaitēkļu apkarošana (mežaudzēs);
- ♦ biotehniskie pasākumi.

2) Meža infrastruktūras uzturēšanas darba operācijas:

- ♦ mineralizēto joslu ierīkošana;
- ♦ mineralizēto joslu kopšana;
- ♦ meža ceļu uzturēšana;
- ♦ meža ceļu rekonstrukcija;
- ♦ meža ceļu būve;
- ♦ stīgu tīrīšana;
- ♦ meža meliorācijas sistēmu uzturēšana;
- ♦ meža meliorācijas sistēmu būve.

3) Meža izstrādes darba operācijas:

- ♦ kokmateriālu sagatavošana (koku gāšana, atzarošana, sagarumošana);
- ♦ kokmateriālu pievešana;
- ♦ kokmateriālu izvešana.

Uzņēmumi ražo noteiktus produkcijas veidus vai sniedz pakalpojumus. Produkciju uzņēmums ražo, lai to pārdotu un tad tā kļūst par preci.

Pakalpojums ir atsevišķas darba operācijas vai pasākumu kopums, ko veic uzņēmumi vai noteiktu arodu speciālisti nolūkā, apmierināt kādas klienta vajadzības. Pakalpojumu pērk un pārdod par noteiktu cenu.

Mežsaimniecisko ražošanu var veikt ar paša uzņēmuma ražošanas līdzekļiem un darba spēku, vai pērkot pakalpojumus noteiktu darba operāciju izpildei. Arvien plašāk mežsaimnieciskajā ražošanā tiek izmantoti kontraktori – uzņēmēji un pašnodarbinātie, kuri sniedz dažādus pakalpojumus: augsnes sagatavošanu, meža sēšanu vai stādīšanu, agrotehnisko kopšanu, sastāva kopšanu, kokmateriālu sagatavošanu, pievešanu, izvešanu u.c.

Līdz ar to nepieciešams noteikt pakalpojuma cenu. Tās galvenā struktūras vienība ir pakalpojuma veiktās darba operācijas pilnā pašizmaksa.

2. MEŽA DARBU OPERĀCIJU PAŠIZMAKSAS STRUKTŪRA

Meža darbu operāciju pašizmaksa ir darba operācijas izpildes rezultātā izlieto to ražošanas resursu izlietojuma kopējais daudzums izteikts naudas (vērtības) izteiksmē. To parasti nosaka latos vienai naturālai mēra vienībai: ha, m³, km, kg, hl u.c. Lai to noteiktu, jā sastāda pakalpojuma veiktās darba operācijas pašizmaksas aprēķins naudas izteiksmē – jāveic pašizmaksas kalkulācija. Izšķir plānoto un faktisko pašizmaksu. Plānoto pašizmaksu vienai darba operācijai kalkulē turpmākajam laika periodam – nākošam mēnesim, ceturksnim, gadam. Tās aprēķinos izmanto iespējami ticamu informāciju – darbaspēka, izlieto to materiālo resursu un citus iespējamus normatīvus materiālus. Ja tādu nav, izmanto uzņēmuma iepriekšējā laika faktiskos rādītājus, tos attiecīgi koriģējot.

Faktisko pašizmaksu aprēķina par pagājušo laika periodu, summējot visas faktiskās izmaksas. To parasti veic uzņēmuma grāmatvedības darbinieki.

Meža darba operācijas pilnā pašizmaksa sastāv no trim atsevišķiem izmaksu blokiem:

- 1) ražošanas izmaksām;
- 2) vadīšanas vispārējām izmaksām;
- 3) noieta (realizācijas) vispārējām izmaksām.

Izmaksas atbilstoši to funkcijām klasificē šādi.

1. Ražošanas izmaksas:

1.1.strādnieka (operātorā) pamatdarba alga;	1.7.sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana
1.2.strādnieka (operātorā) papildalga;	1.8. transportlīdzekļa ikgadējā nodeva;
1.3.darba devēja obligātā sociālā iemaksa;	1.9. degvielas, smērvielas un eļļas izmaksas;
1.4.mašīnas vai motorinstrumenta nolietojums (amortizācija);	1.10. tehnisko apkopju un remontu izmaksas;
1.5.kredīta procents;	1.11. pārējās izmaksas;
1.6.mašīnas brīvprātīgā apdrošināšana;	1.12.materiālu izmaksas (atsevišķiem pakalpojumu veidiem meža sēšanai un stādīšanai, ja sēklas un stādus pērk pakalpojumu sniedzējs, ķimikāliju izmaksas utt.).

2. Vadīšanas vispārējās izmaksas (saisfītas ar administrācijas uzturēšanu):

- 2.1. administrācijas darbinieku darba algas;
- 2.2. darba devēja obligātā sociālā iemaksa;
- 2.3. administrācijas ēku, inventāra, iekārtu nolietojums (amortizācija);

- 2.4. pamatlīdzekļu remonts un uzturēšana (administrācijas);
 - 2.5. apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstījumi;
 - 2.6. telpu uzturēšanas izmaksas (īres maksa, apgaismojums, apsardze, apkalpošana u.c.);
 - 2.7. kancelejas izmaksas (pasta, sakaru u.c.).
3. Noieta vispārējās izmaksas (saistītas ar pakalpojuma pārdošanu):
- 3.1. realizācijas darbinieku darba algas;
 - 3.2. darba devēja obligātā sociālā iemaksa;
 - 3.3. realizācijas struktūrvienību ēku, inventāra, iekārtu nolietojums (amortizācija);
 - 3.4. pamatlīdzekļu remonts un uzturēšana;
 - 3.5. apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstījumi;
 - 3.6. telpu uzturēšanas izmaksas (īres maksa, apgaismojums, apkalpošana u.c.);
 - 3.7. kancelejas izmaksas (pasta, sakaru u.c.);
 - 3.8. transporta izmaksas;
 - 3.9. reklāmas, reprezentācijas izmaksas, u.c. tirgus izmaksas.

Atsevišķas darba operācijas vienības pilnu pašizmaksu aprēķina šādi:

$$P_p = I_r + I_v + I_n, \quad (1.)$$

- kur
- P_p - atsevišķas darba operācijas vienības pilnā pašizmaksa, Ls / m³, ha, km;
 - I_r - darba operācijas vienības ražošanas izmaksas, Ls / m³, ha, km;
 - I_v - vadīšanas vispārējās izmaksas, Ls / m³, ha, km;
 - I_n - noieta vispārējās izmaksas, Ls / m³, ha, km.

3. RAŽOŠANAS IZMAKSU APRĒKINĀŠANA

Izmaksas var kalkulēt divējādi:

- 1) tieši uz naturālo vienu vienību - m³, ha, kg, utt.
- 2) uz vienu darba stundu (h) un pēc tam pārrēķina uz naturālo vienību.

Šajā gadījumā izvēlēts otrais variants.

3.1. Strādnieka pamatalga

Jāaprēķina konkrētajā darba operācijā nodarbināto strādnieku (motorinstrumenta vadītāja, mašīnas operātora u.tml.) vienas stundas pamatalga. Tajā ieskaita tiešo darba algu, piemaksas un prēmiju.

Stundas pamatalgu var noteikt:

- 1) aprēķinot strādnieka mēneša pamatalgu;
- 2) izejot no attiecīgās profesijas strādnieka vidējās faktiskās (par iepriekšējo laika periodu) izpeļņas.

Strādnieka (operātora) tiešās darba algas aprēķināšanai vadās no konkrētajā uzņēmumā izvēlētais darba samaksas formas un sistēmas. Strādnieku darba samaksai pielieto gabaldarba un laika darba samaksas formas. Tās savukārt sīkāk dalās vairākās sistēmās.

Pielietojot tiešās gabaldarba un progresīvo gabaldarba samaksas sistēmu, strādnieka tiešo darba algu mēnesī aprēķina šādi:

$$A_d = Q \times I_{ta}, \quad (2.)$$

- kur
- A_d - strādnieka nopelnītā tiešā darba alga mēnesī, Ls;
 - Q - faktiski izpildītais darba apjoms mēnesī naturālās mēra vienībās m³, ha, kg, km u.c. uzņēmumā apstiprinātais darba algas tarifa izcenojums par izpildīto vienu naturālo mēra vienību, Ls / m³, ha, kg, km u.c.
 - I_{ta} - strādnieka nostrādātas stundas mēnesī, h.

Pielietojot tiešo laika samaksas sistēmu strādnieka tiešo darba algu mēnesī aprēķina šādi:

$$A_d = a_t \times T_h, \quad (3.)$$

- kur
- a_t - attiecīgā darba vai profesijas noteiktā stundu tarifa likme, Ls / h;
 - T_h - strādnieka nostrādātas stundas mēnesī, h.

Ja tiek lietota gabaldarba un laika darba premiālās sistēmas tiešai darba algai jāpieskaita prēmija noteikta procenta apmērā.

Strādnieka vienas stundas pamatalgu var aprēķināt, izejot no attiecīgās strādnieku profesijas faktiskās mēneša vidējās pamatalgas un vidējo mēneša darba stundu skaitu attiecīgajā gadā. Mēneša darba stundu skaitu izkalkulē vai ņem no darba laika kalendāra attiecīgajā gadā. Piemēram, 2004. gadā strādājot 8 stundas 5 dienas darba nedēļā (40 stundas nedēļā), vidējais darba stundu skaits mēnesī ir 168,75 h.

Strādnieka pamatalgu stundā abos variantos aprēķina šādi:

$$d_a = \frac{A_m}{T_m}, \quad (4.)$$

- kur
- d_a - strādnieka pamatalga, Ls / h;
 - A_m - attiecīgās profesijas strādnieka plānotā mēneša pamatalga, Ls;
 - T_m - vidējais darba stundu skaits mēnesī, h.

3.2. Strādnieku papildalga

Strādnieka papildalga ir samaksa, kuru strādnieks saņem par laiku, kad tieši darbā nepiedalās. Tā ir atvaļinājuma nauda (24 dienas), apmaksāti kvalifikācijas celšanas kursi, mācību atvaļinājumi u.c. Tas ir ap 10 – 12 % no pamatalgas.

3.3. Darba devēja obligātā sociālā iemaksa

Darba devēja obligātā sociālā iemaksa ir maksājumi, kurus veic darba devējs valsts budžetā no līgumdarbinieku kopējās darba algas (pamat un papildalgas). Sociālās iemaksas aprēķina no strādnieku pamata un papildus darba algas kopā, pēc valsts noteiktas sociālās

apdrošināšanas iemaksu likmes. Šīs likmes mainās. 2004. gadā LR MK darba devēja obligāto sociālās iemaksas likmi noteicis 24,09 %.

3.4. Mašīnas vai motorinstrumenta nolietojums (amortizācija)

Amortizācija ir pakāpeniska pamatlīdzekļa vērtības norakstīšana tā kalpošanas laikā. Amortizācija tiek aprēķināta tikai pamatlīdzekļiem.

Pamatlīdzekļi ir visi ilglietojami objekti, kuru kalpošanas laiks ilgāks par vienu gadu un vērtība lielāka par 50 Ls. Pamatlīdzekļi savu vērtību uz ražoto produkciju vai pakalpojumu pārnes pakāpeniski visā tā kalpošanas laikā. Tā nolietojuma vērtību ieskaita ražotās produkcijas vai sniegtā pakalpojuma pašizmaksā.

Priekšmeti, kuru vērtība ir mazāka par 50 Ls uzskaita, ka mazvērtīgo inventāru un to vērtība tiek iekļauta pārskata perioda ražošanas izmaksās.

Amortizāciju aprēķina tikai tādiem pamatlīdzekļiem, kuriem ir ierobežots kalpošanas laiks un kuri šajā laikā zaudē savu vērtību. Šā iemesla dēļ zemi kā pamatlīdzekļim amortizāciju (nolietojumu) nerēķina.

Pamatlīdzekļu amortizācijas aprēķināšanai pielieto vairākas metodes:

- 1) lineārā metode;
- 2) degressīvās metodes (ģeometriski degressīvā, aritmētiski degressīvā u.c.);
- 3) no izstrādes apjoma atkarīgās metodes.

Biežāk lieto lineāro un ģeometriski degressīvo metodi.

Lineārās metodes būtībā ir pieņēmums, ka pamatlīdzeklis visā kalpošanas laikā nolietojas vienmērīgi. Ikgadējo amortizācijas summu aprēķina no pamatlīdzekļa sākotnējās vērtības. Pamatlīdzekļa sākotnējā vērtībā ieskaita: iegādes cenu, būvniecības izmaksas, transporta izmaksas līdz ekspluatācijas vietai, montāžas izmaksas, muitas izmaksas, ja pamatlīdzekli importē.

Kalkulējot ražotās produkcijas vai sniegtā pakalpojuma pašizmaksu, parasti pamatlīdzekļa amortizāciju rēķina pēc lineārās metodes.

Darba operācijas pašizmaksas kalkulēšanai mašīnas vai motorinstrumenta nolietojumu (amortizāciju) pēc lineārās metodes aprēķina šādi:

$$i_{am} = \frac{V_s - V_a}{T \times M}, \quad (5.)$$

kur i_{am} - nolietojuma izmaksas, Ls / maš.h;
 V_s - mašīnas vai motorinstrumenta sākotnējā vērtība, Ls; (tajā ieskaita cenu, transporta izmaksas līdz uzņēmumam, montāžas izmaksas un muitas nodokli)
 V_a - mašīnas vai motorinstrumenta atlikuma vērtība, Ls;
 T - kalpošanas laiks (uzņēmumā nosaka pēc pieredzes), gadi;
 M - mašīnas vai motorinstrumenta noslogojums gadā, maš.h.

Ģeometriski degressīvās metodes būtība ir pieņēmums, ka pamatlīdzekļa kalpošanas sākuma periodā (gados) nolietojums ir lielāks nekā vēlākā periodā. Līdz ar to, nolietojums katru gadu tiek rēķināts no pamatlīdzekļa atlikuma vērtības. Pamatlīdzekļa atlikuma vērtība ir no sākotnējās vērtības atskaitīta nolietojuma vērtība. Pamatlīdzekļa kalpošanas beigās tam ir likvidācijas vērtība. Tajā ietilpst: pārdoto lūžņu, izkomplektētās mašīnas mezglu, detaļu u.c. vērtības. Pamatlīdzekļus pārdod par tirgus vērtību.

Aprēķinot uzņēmuma ienākuma nodokli pēc LR MK noteikumiem, jālieto ģeometriski degressīvā amortizācijas aprēķina metode pēc apstiprinātām amortizācijas likmēm (1. pielikums). Šīs likmes jādubulto. Piemēram, mašīnām dubultā amortizācijas likme ir 40 % gadā no tās atlikuma vērtības. Pamatlīdzekļa vērtība uz gatavo produkciju vai pakalpojumu tiek norakstīta īsākā laikā nekā tas nolietojas. Tādā veidā tiek veicināts tehnikas progress valstī. Uzņēmējs ir ieinteresēts ātrāk nomainīt vecās mašīnas pret jaunām.

Lai aprēķinātu mašīnas noslogojumu gadā, jāastāda tās laika bilance.

Mašīnas gada laika bilance sastāv no divām daļām:

1. kalendāro dienu skaits gadā (365; 366);
2. stundu skaits dienā (24).

No ekonomiskā un organizatoriskā viedokļa jāplāno atsevišķi minimālais laiks šīm divām daļām. Vispirms jānosaka cik mašīna tiks izmantota no kalendāro dienu skaita gadā, to sadalījuma un maiņu skaita. Cik no izejamo, svētku, operātoru atvaļinājuma u.c. gada dienām tā tiks izmantota. To nosaka uzņēmuma vadība. Kalendāro dienu skaitu aprēķina vadoties no darba laika kalendāra konkrētajam gadam.

Aprēķinu veic šādi.

1) Aprēķina mašīnas darba dienu skaitu gadā.

$$T_d = T_k - T_{iz} - T_{sv}, \quad (6.)$$

kur T_d - mašīnas darba dienu skaits gadā, d;
 T_k - kalendāro dienu skaits gadā (365,366), d;
 T_{iz} - nestrādājamo izejamo dienu skaits gadā, d;
 T_{sv} - nestrādājamo svētku dienu skaits gadā, d.

2) Aprēķina mašīnas efektīvo dienu skaitu pamatdarbā gadā.

$$T_e = T_d - T_r - T_{atv} - T_{kl} - T_{od}, \quad (7.)$$

kur T_e - mašīnas efektīvo dienu skaits pamatdarbā, d;
 T_r - mašīnas dīkstāve izpildot tehniskās apkopes un remontus, d;
 T_{atv} - mašīnas dīkstāve operātoru atvaļinājuma laikā, d;
 T_{kl} - mašīnas dīkstāve klimatisku iemeslu dēļ (autotransportam - pavasara šķīdoņa periodā, vētras dēļ, kad jāpārtrauc darbi mežā, sasalusi augsne - apstrādes mašīnām, darbi jāpārtrauc uz laiku sakarā ar dabas aizsardzības režīma ievērošanu), d;
 T_{od} - mašīnas dīkstāve sakarā ar operātoru norīkošanu citos darbos (meža atjaunošana, ugunsgrēku dzēšana u.c.), d.

** "d" - satinājums, dienās

3) Nosaka mašīnas darba mašīnstundas dienā.

Jānosaka cik no diennakts laika budžeta 24 stundām mašīna tiks efektīvi izmantota – cik maiņās strādās.

Benzīnmotorzāģus un krūmgriežus izmanto – 1 maiņā;
Forvarderus kokmateriālu pievešanā – 2 – 3 maiņās;
Kokvedēju automobiļus kokmateriālu transportā - 2 – 3 maiņās.

Jāņem vērā ka visas kalendārās diennakts stundas mašīna nestrādās. Tai jāveic ikmaiņas tehniskā apkope, jāuzpilda degviela, jāveic pārbraucieni no cirsmas uz cirsmas, maiņas pieņemšanas – nodošanas laiks u.c. Piemēram, forvarderi kokmateriālu pievešanā no diennakts 24 stundām vidēji noslogoti 18 – 19 mašīnstundas. Mašīnstundu skaits maiņā jānosaka vadoties no mašīnas faktiskā darba laika uzskaites.

4) Aprēķina mašīnstundu skaitu gadā.

$$T_{mh} = T_d \times t_h, \quad (8.)$$

kur T_{mh} - plānotais mašīnstundu skaits gadā, maš.h;
 t_h - plānotais mašīnstundu skaits diennaktī, maš.h.

3.5. Kredīta procents

Kredīts ir naudas vai preču aizdevums, par kuru jāmaksā aizdevuma procents.

Uzņēmuma attīstīšanai bieži nepietiek ar paša kapitālu un ir jāizmanto aizņemtais kapitāls, kas pieder citām juridiskām vai fiziskām personām. Tās par kapitāla izmantošanu uz noteiktu laiku pieprasa atbildību kredīta procenta veidā. Aizņemtais kapitāls ir uzņēmuma parāds, kas noteiktā laikā jāatdod kredītoram, kas piešķīris aizdevumu.

Pēc izmantošanas perioda ilguma kredītus iedala divās grupās:

- 1) ilgtermiņa kredīts – ilgāks par 1 gadu;
- 2) īstermiņa kredīts – līdz 1 gadam.

Pamatlīdzekļu iegādei uzņēmumi izmanto ilgtermiņa, bet apgrozāmo līdzekļu papildināšanai īstermiņa kredītu.

Īpaša kreditēšanas forma ir līzings, tā ir mašīnu, transportlīdzekļu, iekārtu un citu ražošanas līdzekļu un preču izpirkuma noma. Tās būtība ir šāda.

Banka vai līzings firma klienta uzdevumā no ražotāja nopērk savā īpašumā nepieciešamo objektu un nodod to lietošanā uz līguma noteikumiem līzingsņēmējam. Tas par pakalpojumu – iespēju lietot preci, kas viņam nepieder, samaksā pakāpeniski – vairākus gadus.

Līzings pakalpojumi galvenokārt dalās divos veidos:

- 1) finansu līzings (ilgtermiņa izpirkuma noma);
- 2) operatīvais līzings (īstermiņa noma).

Finansu līzings gadījumā termiņa beigās, kad nomaksāta pilna cena un procents, nomātais objekts pāriet līzingsņēmēja īpašumā. Pēc šī veida biežāk iegādājas

transportlīdzekļus, ražošanas iekārtas, datorus u.c. Finanšu līzings termiņu orientējoši nosaka pamatlīdzekļa amortizācijas laiks, retāk ilgāks periods (10 – 15 gadi).

Operatīvais līzings neparedz automatisku objekta pāreju līzingsņēmēja īpašumā. To slēdz uz laika periodu (kas ir sāks par pilnu objekta amortizācijas laiku) 3 – 5 gadiem. Šajā laikā objekts nav pilnīgi nolietojies. Pastāv iespēja atdot objektu bankai vai līzings firmai pirms termiņa. Tādā veidā uzņēmumam rodas iespēja iegādāties vēl modernāku modeli.

Pēc līguma termiņa beigām līzingsņēmējam pastāv iespēja objektu arī izpirkt par atlikuma vērtību. Ja tas nenotiek, līzings devējs to nodod nomā citam. Līzings priekšrocība ir arī tā, ka banka neprasa ķīlu pretēji bankas kredītam.

Mašīnu iegādei bankas parasti izsniedz hipotekāro kredītu. Tas ir aizdevums, kuru izsniedz banka pret iekļāto nekustamo īpašumu, kas ierakstīts zemes grāmatā un kuram nav parādu. Hipotēku kredīts var būt līdz pat 40 gadiem, bet mašīnām tas noteikts īsāks – līdz 5 gadiem.

Ilgtermiņa kredīta procents vidēji ir 7 – 8 %.

Līzings procents vidēji ir 8 – 9 %. Termiņi mašīnām līdz 10 gadiem.

Kredīta procenta izmaksas uz vienu mašīnstundu aprēķina šādi:

$$K_c = \frac{C \times K}{T \times M \times 100}, \quad (9.)$$

kur K_c - kredīta procenta izmaksas, Ls/h;
 C_m - mašīnas vai motorinstrumenta cena (kredīts), Ls;
 K_k - kredīta procents, %;
 T - mašīnas vai motorinstrumenta kalpošanas laiks, gadi;
 M - mašīnas vai motorinstrumenta noslogojums gadā, maš.h.

3.6. Mašīnas vai motorinstrumenta brīvprātīgā apdrošināšana

Uzņēmums var brīvprātīgi apdrošināt savu mantu pret dažādiem nelaimes gadījumiem (ugunsgrēkiem, avārijām, zādzībām u.c.). Apdrošināšanas sabiedrība slēdz ar uzņēmēju apdrošināšanas līgumu par noteiktu apdrošināšanas summu. Mantas apdrošināšanas summa nedrīkst būt lielāka par apdrošinājuma objekta vērtību. Par mantas apdrošināšanu uzņēmējs apdrošināšanas sabiedrībai maksā apdrošināšanas prēmiju. Tā ir atkarīga no apdrošināšanas veida, apdrošināšanas līguma termiņa, apdrošināšanas summas, apdrošināšanas tarifa likmes, apdrošināšanas riska u.c.

Mašīnas brīvprātīgās apdrošināšanas stundas izmaksas aprēķina šādi:

$$i_{ba} = \frac{V_s \times K_{ba}}{M \times 100}, \quad (10.)$$

kur i_{ba} - mašīnas brīvprātīgās apdrošināšanas stundas izmaksas, Ls/h;
 K_{ba} - brīvprātīgās apdrošināšanas gada izmaksas, %

Brīvprātīgās apdrošināšanas izmaksas gadā orientējoši var pieņemt šādas: benzīnmotorzāģiem – 0,4 %, augsnes arklīm un frēzēm – 0,75 %, forvarderiem, harvesteriem, traktoriem – 1,7 – 2,1 %, kokvedēja automobiļiem – 2,2 – 3,1 % no to vērtības.

3.7. Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana

Sauszemes transporta līdzekļi: automobiļi, traktori, to piekabes u.c. jāapdrošina obligāti. To prēmijas (tarifi) atkarībā no apdrošināšanas laika var būt no 15 dienām līdz 1 gadam. Tas noteiktas ar LR MK noteikumiem (2. pielikums). Apdrošināšanas sabiedrības dod atlaides līdz pat 40 %. Ar 01.05.2004. prēmijas noteiks brīvi apdrošināšanas sabiedrības. Paredzams ka tās būs lielākas.

Stundas izmaksas aprēķina šādi:

$$i_{ca} = \frac{A}{M}, \quad (11.)$$

kur i_{ca} - sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas stundas izmaksa, Ls / h;
 A - apdrošināšanas gada prēmija (tarifs), Ls / gadā;
 M - mašīnas noslogojums gadā, maš.h.

3.8. Transportlīdzekļa ikgadējā nodeva

Ar LR likumu noteikta ikgadējā transportlīdzekļu nodevas likme. Pēc būtības tas ir transporta nodoklis, kuru līdzekļi lielākā daļa tiek izlietoti ceļu remontam. Nodevas lielums mainās atkarībā no mašīnas masas (3. pielikums).

3.9. Degvielas, smērvielas un eļļas izmaksas

Šīs izmaksas stundā konkrētai mašīnai aprēķina šādi:

$$i_{ds} = P_d \times C_d \times K_1 \times K_2 \times K_3, \quad (12.)$$

kur i_{ds} - degvielas, smērvielas un eļļas izmaksas, Ls / h;
 P_d - degvielas patēriņš, l / maš.h;
 C_d - degvielas cena, Ls / l;
 K_1 - koeficients smērvielu un eļļas izmaksu ievērtēšanai (1,2 – 1,5);
 K_2 - degvielas, smērvielu un eļļas transportēšanas no saņemšanas līdz izlietošanas vietai un uzglabāšanas izmaksu ievērtēšanas koeficients (1,1 – 1,2);
 K_3 - mašīnas vai motorinstrumenta maiņas darba laika izmantošanas koeficients (0,8 – 0,9).

Šajā gadījumā smērvielu un eļļas izmaksas aprēķina procentuāli no izlietotās degvielas izmaksas. To var pielietot izmaksu plānošanai. Precīzākiem aprēķiniem nepieciešamas aprēķinu veikt sadalījumā par smērvielu un eļļas markām, patēriņa normatīviem un cenām.

3.10. Tehnisko apkopju un remontu izmaksas

Šo izmaksu aprēķinu veikt precīzi ir ļoti grūti, jo trūkst attiecīgi normatīvi sadalījuma par mašīnu un motorinstrumentu markām un nolietojuma laiku.

Praksē šīs izmaksas var aprēķināt ņemot vērā grāmatvedības uzskaites datus.

Plānošanā var pieņemt, ka šīs izmaksas ir ap 35 – 38 % no mašīnas vai motorinstrumenta amortizācijas izmaksām (pamats – ekspertu aptauja). Uzņēmumā var pieņemt faktiskās izmaksas tās koriģējot.

Tehnisko apkopju un remontu izmaksas aprēķina šādi:

$$i_r = i_{am} \times k_r, \quad (13.)$$

kur i_r - tehnisko apkopju un remontu izmaksas, Ls / maš.h;
 i_{am} - amortizācijas izmaksas, Ls / maš.h;
 k_r - tehnisko apkopju un remontu izmaksu ievērtēšanas koeficients (0,35 – 0,38).

3.11. Pārējās izmaksas

Ieskaita mašīnas pārvešanas, tiešo sakaru, dažādu palīgmateriālu izmaksas u.c. 3 – 5 %.

3.12. Darba stundas izmaksas

Summējot visas minētās izmaksas, aprēķina mašīnas vai motorinstrumenta kopējās vienas mašīnstundas izmaksas.

Darba operācijas naturālās vienības (m^3 , ha, km u.c.) izmaksas aprēķina šādi:

$$I_v = \frac{I_k}{R}, \quad (14.)$$

kur I_v - vienības izmaksas, Ls / m^3 , ha, km u.c.;
 I_k - kopējās mašīnstundas izmaksas, Ls / maš.h;
 R - mašīnas vai motorinstrumenta izstrāde stundā, m^3 , ha, km / maš.h.

3.13. Materiālu izmaksas

Atsevišķu darba operāciju – meža sēšana, meža stādīšana u.c. saistīta ar materiālu – sēklu, stādu, ķīmikāliju u.c. izlietojumu. Līdz ar to šīs izmaksas jāieskaita kopējās darba operācijas ražošanas izmaksās. Šīs izmaksas ieskaita pašizmaksā, ja tā sniedzējs darbu veic ar savu materiālu (sēklām, stādiem, ķīmikālijām u.c.).

Materiālu izmaksas aprēķina šādi:

$$M_i = Q \times C_M \times K_i, \quad (15.)$$

kur M_i - materiālu izmaksas uz vienību, Ls / ha, km u.c.;
 Q - materiālu izlietojums uz vienības, kg, 1000 gab.;
 C_M - materiālu vienības cena Ls / kg, 1000 gab.;
 K_i - materiālu transporta un uzglabāšanas izmaksu ievērtēšanas koeficients (1,1 – 1,2).

3.14. Darba operācijas ražošanas izmaksas

Šīs izmaksas aprēķina šādi:

$$I_r = I_v + M_B \quad (16.)$$

kur

I_r - darba operācijas vienības ražošanas izmaksas, Ls / m³, ha, km.

3.15. Darba operācijas pilnā pašizmaksa

Darba operācijas (pakalpojuma) pilnā pašizmaksa sastāv no ražošanas, vadīšanas un noieta vispārējām izmaksām.

Lai aprēķinātu vadīšanas un noieta vispārējās izmaksas, būtu jāstādā atsevišķas kalkulācijas.

Plānošanā orientējoši vadīšanas vispārējās izmaksas var pieņemt 8 - 15 %, bet noieta vispārējās 2 - 5 % no aprēķinātām ražošanas izmaksām.

Darba operācijas pilno pašizmaksu aprēķina šādi:

$$P_a = I_r + I_v + K_v \times I_r + K_n \times I_n \quad (17.)$$

kur

P_a - darba operācijas pilnā pašizmaksa, Ls / m³, ha, km;

K_v - koeficients vadīšanas vispārējo izmaksu ievērtēšanai (0,08 - 0,15);

K_n - koeficients noieta vispārējo izmaksu ievērtēšanai (0,02 - 0,05).

4. PILNĀS PAŠIZMAKSAS PRAKTISKĀ APRĒĶINĀŠANA

4.1. Pilnās pašizmaksas aprēķināšana sastādot kalkulāciju

Meža darba operācijas plānotās pilnās pašizmaksas aprēķināšanai jāstādā kalkulācija pa izmaksu postejiem (1. vai 2. tab.). Lai to uzsāktu vispirms ir jāapkopo izejas dati (skat. 1. un 2. tab.). Šos datus ievāc no dažādiem cenrāžiem, katalogiem, valsts noteiktiem normatīviem aktiem, faktiskiem rādītājiem par iepriekšējiem laika periodiem, tos attiecīgi koriģējot u.c. Cik precīzi un tuvi faktiskam plānotam darba periodam tie būs, tik precīza būs aprēķināta konkrētās darba operācijas pilnā pašizmaksa. Tā savukārt noteiks pakalpojuma cenu, bet tā - ienākumus un peļņu.

Atsevišķu meža darba operācijas veikšanai izmanto divas mašīnas: vilcējmašīnu un agregatējamo mašīnu, piem. augsnes sagatavošanai u.c. Šīm mašīnām parasti ir atšķirīgi kalpošanas laiki un gada noslogojums. Šajā gadījumā pašizmaksas kalkulācijas sastādīšanai izmanto 1. tabulu. Ja darba veikšanai izmanto atsevišķu darba rīku, motorinstrumentu vai vienu mašīnu, meža sēšanai vai stādīšanai, apmežojuma agrotehniskai kopšanai, jaunaudžu kopšanai, apaļo kokmateriālu pievešanai u.c. kalkulāciju sastāda pēc 2. tabulas parauga.

Meža darbu operācijas pašizmaksas kalkulācija 1. tabula

Darba operācija.....
 Pielietotās mašīnu sistēmas markas.....
 Darba operācijas mēra vienība.....

Izmaksu posteji	Izmaksas, Ls / h		
	Vilcējmašīnai	Agregatējamai darba mašīnai	Kopa
1. Strādnieka pamatalga			
2. Strādnieka papildalga			
3. Darba devēja obligātā sociālā iemaksa			
4. Mašīnas amortizācija			
5. Kredīta procents			
6. Mašīnas brīvprātīgā apdrošināšana			
7. Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana			
8. Transportlīdzekļa ikgadējā nodeva			
9. Degvielas, smērvielu un eļļas izmaksas			
10. Tehnisko apkopju un remontu izmaksas			
11. Parējās izmaksas			
Izmaksas kopā 1 h (I - 11.)			
Rādītāji	Mēra vienība	Absolūtā vērtība	
Izmaksas uz vienību			
12. Materiālu izmaksas uz vienību			
I Ražošanas izmaksas uz vienību			
II Vadīšanas vispārējās izmaksas			
III Noieta vispārējās izmaksas			
Vienības pilnā pašizmaksa (I+II+III)			

Izejas dati

Rādītāji	Mēra vienība	Rādītāja absolūtā vērtība
Vilcējmašīnas		
• sākotnējā vērtība	Ls	
• atlikuma vērtība	Ls	
• brīvprātīgā apdrošināšana	%	
• civiltiesiskā obligātā apdrošināšana	Ls	
• transportlīdzekļa ikgadējā nodeva	Ls	
• kalpošanas laiks	gadi	
• noslogojums gadā	maš. h	
Agregatējamās darba mašīnas		
• sākotnējā vērtība	Ls	
• atlikuma vērtība	Ls	
• brīvprātīgā apdrošināšana	%	
• civiltiesiskā apdrošināšana	Ls	
• kalpošanas laiks	gadi	
• noslogojums gadā	maš. h	
Izstrāde stundā		
Mašīnas vai motorinstrumenta maiņas darba laika izmantošanas koeficients		
Degvielas patēriņš	l / h	
Degvielas cena	Ls / l	
Smērvielu un eļļas izmaksas	%	
Tehnisko apkopju un remontu izmaksas	%	
Strādnieka mēneša pamatalga	Ls	
Darba devēja obligātā sociālā iemaksa	%	
Izlietotie materiāli: cena	Ls	
normatīvs izmaksu uz vienību		

Meža darbu operācijas pašizmaksas kalkulācija 2. tabula

Darba operācija.....
 Pielietotās mašīnu sistēmas markas.....
 Darba operācijas mēra vienība.....

Izmaksu postepi	Izmaksas, Ls / h		
1. Strādnieka namataleja			
2. Strādnieka papildalga			
3. Darba devēja obligātā sociālā iemaksa			
4. Mašīnas amortizācija			
5. Kredīta procenti			
6. Mašīnas brīvprātīgā apdrošināšana			
7. Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana			
8. Transportlīdzekļa ikgadējā nodeva			
9. Degvielas, smērvielu un eļļas izmaksas			
10. Tehnisko apkopju un remontu izmaksas			
11. Pārējās izmaksas			
Izmaksas kopā I h (1.-11.)			
	Mēra vienība	Absolūtā vērtība	
Izmaksas uz vienību			
12. Materiālu izmaksas uz vienību			
I Ražošanas izmaksas uz vienību			
II Vadīšanas vispārējās izmaksas			
III Noieta vispārējās izmaksas			
Vienības pilnā pašizmaksa (I+II+III)			
Izejas dati			
	Rādītāji	Mēra vienība	Rādītāja absolūta
Mašīnas vai motorinstrumenta			
• sākotnējā vērtība	Ls		
• atlikuma vērtība	Ls		
• brīvprātīgā apdrošināšana	%		
• civiltiesiskā obligātā apdrošināšana	Ls		
• mašīnas ikgadējā transporta nodeva	Ls		
• kalpošanas laiks	gadā		
• noslogojums gadā	maš. h		
Izstrāde stundā			
Mašīnas vai motorinstrumenta maiņas darba laika izmantošanas koeficients			
Degvielas patēriņš	l/h		
Degvielas cena	Ls/l		
Smērvielu un eļļas izmaksas	%		
Tehnisko apkopju un remontu izmaksas	%		
Strādnieka mēneša pamatalga	Ls		
Darba devēja obligātā sociālā iemaksu likme	%		
Izlietotie materiāli: cena		Ls	
normatīvs izmaksa uz vienību			

4.2. Pilnās pašizmaksas aprēķināšana pielietojot matemātisku modeli

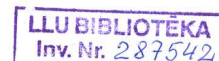
Atsevišķas darba operācijas plānotās pilnās pašizmaksas aprēķināšanai Meža izmantošanas katedrā izstrādāts matemātiskais modelis un datorprogramma. Tā ievērojami samazina aprēķina darbietilpību, laiku un dod iespēju modelēt, izmainot atsevišķus rādītājus.

$$I_p = \left\{ \frac{1}{R_h} \left[\frac{A}{T_m} + \frac{A}{T_m} \times K_{ap} + \left(\frac{A}{T_m} + \frac{A}{T_m} \times K_{ap} \right) \times K_{ds} + \frac{V_s - V_a}{T \times M} + \frac{C_m \times K_k}{T \times M} + \frac{V_s \times K_{ba}}{M} + \frac{A_{p.c.}}{M} + \frac{N_c}{M} + P_d \times C_d \times K_1 \times K_2 \times K_3 + \frac{V_s - V_a}{T \times M} \times K_r + Q \times C_M \times K_l \right] \times K_p \right\} \times K_v \times K_n = \quad (18.)$$

$$\times \left[\frac{K_p}{R_h} \left[\left(\frac{A}{T_m} + \frac{A \times K_{ap}}{T_m} \right) \left(1 + K_{ds} \right) + \frac{V_s - V_a}{T \times M} (1 + K_r) + \frac{C_m \times K_k}{T \times M} + \frac{1}{M} (V_s \times K_{ba} + A_{pc} + N_c) + P_d \times C_d \times K_1 \times K_2 \times K_3 + Q \times C_M \times K_l \right] \right] \times K_v \times K_n$$

kur

- I_p - darba operācijas pilnā pašizmaksa, Ls / m³, Ls / ha, Ls / km u.c.;
- R_h - mašīnas vai motorinstrumenta izstrāde stundā, m³/h, ha/h, km/h;
- A - strādnieka (operātorā) vidējā mēneša pamatalga, Ls/mēn.;
- T_m - darba stundu skaits vidēji mēnesī, h;
- K_{ap} - koeficients papildus darba algas ievērtēšanai (0,1 – 0,12);
- K_{ds} - koeficients darba devēja obligātās sociālās iemaksas ievērtēšanai (2004.g. – 0,2409);
- V_s - mašīnas vai motorinstrumenta sākotnējā vērtība, Ls;
- V_a - mašīnas vai motorinstrumenta atlikuma vērtība, Ls;
- T - mašīnas vai motorinstrumenta kalpošanas laiks, gadi;
- M - mašīnas vai motorinstrumenta noslogojums gadā, h/gadā;
- C_m - mašīnas vai motorinstrumenta cena (kredīts), Ls;
- K_k - koeficients kredīta procenta ievērtēšanai (0,07 – 0,09);
- K_{ba} - koeficients mašīnas vai motorinstrumenta brīvprātīgās apdrošināšanas ievērtēšanai (1,004 – 1,031);
- $A_{p.c.}$ - sauszemes transportlīdzekļa īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas prēmija, Ls/gadā;
- N_c - transportlīdzekļa ikgadējās nodevas likme, Ls/gadā;
- P_d - degvielas patēriņš, l/h;
- C_d - degvielas cena, Ls/l;
- K_1 - mašīnas vai motorinstrumenta maiņas darba laika izmantošanas koeficients (0,70 – 0,80);
- K_2 - smērvielu un eļļas izmaksas no degvielas (1,4 – 1,5);
- K_3 - koeficients, kas ievērtē degvielas un smērvielu transporta izmaksas līdz darba vietai (1,1 – 1,2);
- K_r - tehnisko apkopju un remontu izmaksas koeficients;
- Q - materiālu izlietojums uz vienības, kg, 1000 gab.;
- C_M - materiālu vienības cena Ls/kg, 1000 gab.;
- K_l - materiālu transporta un uzglabāšanas izmaksu ievērtēšanas koeficients (1,1 – 1,2);
- K_p - pārējo izmaksu koeficients;
- K_v - vadīšanas vispārējās izmaksas koeficients (1,08 – 1,15);
- K_n - noieta vispārējās izmaksas koeficients (1,02 – 1,05).

5. PAKALPOJUMA VIENĪBAS PIEDĀVĀJUMA CENAS NOTEIKŠANA

Pakalpojuma cena ir naudas summa par kādu var nopirkt vai pārdot pakalpojuma vienību. Pakalpojuma cenas noteikšana ir ļoti svarīgs komersanta lēmums. No tā ir atkarīgs uzņēmuma ieņēmuma apjoms un līdz ar to peļņa.

Ieņēmumi no pakalpojuma ir sniegtā pakalpojuma apjoma un vienības cenas reizinājums.

Peļņa no pakalpojuma ir ieņēmumi no sniegtā pakalpojuma un tā izmaksu starpība.

Cena raksturo pakalpojuma vērtību un kvalitāti. Pakalpojuma vērtība rodas ražošanas rezultātā, bet tā galīgā vērtība parādās pirkšanas – pārdošanas procesā. Tirgus situācijā pārdevējs ir ieinteresēts pārdot precī un pakalpojumu par augstāku cenu, bet pircējs to nopirkt par zemāku.

Pakalpojumu sniedzējs kalkule un prognozē piedāvājuma cenu. Galīgo pirkšanas – pārdošanas cenu nosaka pircējs vienojoties ar pārdevēju. Uzņēmumu starpā vienojās par noteiktu līgumcenu.

Pastāv vairākas cenu veidošanas metodes. Viena no tām ir cenas veidošana orientējoties uz izmaksām. Šajā gadījumā par pamatu cenas noteikšanai izmanto aprēķināto pakalpojuma pilno pašizmaksu.

Pakalpojuma piedāvājuma cena ir pakalpojuma aprēķinātā pilnā pašizmaksa plus plānotā peļņas norma. Parasti šo peļņas normu pieņem 20 – 30 %. Šī ir vienkāršākā, bet ražošanā plašāk pielietotā piedāvājuma cenas noteikšanas metode.

Pakalpojuma cenu aprēķina šādi:

$$C_p = P_p + \frac{P_p \times p_n}{100}, \quad (19.)$$

kur

- C_p - pakalpojuma vienības cena, Ls/m³, ha, km;
- P_p - pakalpojuma vienības pilnā pašizmaksa, Ls/ m³, ha, km;
- p_n - plānotā peļņas norma, %.

Plānotā peļņas norma 20 – 30 % ir vēlamā pakalpojuma sniedzēja (pārdevēja) peļņa. Tā nodrošina uzņēmuma paplašinātu atražošanu un tā izaugsmi.

Šāds aprēķins kalpo par pamatu pakalpojuma piedāvājuma pārdošanas cenas noteikšanai.

Atsevišķos gadījumos piedāvājuma pārdošanas cenā ievērtē atlaides. Skonto – atlaide par pakalpojuma samaksu skaidrā naudā vai pirmstermiņa (3 – 4 %); rabats – atlaide pircējam par atkārtotu iepirkšanos, lielos daudzumos, pastāvīgiem pircējiem u.c. (4 – 10 %).

Atsevišķos gadījumos piedāvājuma pārdošanas cenā ievērtē atlīdzību starpniekam (3 – 4 %). LR mežsaimnieciskajā ražošanā tas netiek lietots.

Lai pakalpojuma pircējs nopirktu iespējami izdevīgāku pakalpojumu t.i. par zemāku cenu, labu darba kvalitāti, u.c. rādītājiem, tas organizē konkursu. Tiek izstrādāti konkursa noteikumi. Pretendentī iesniedz savus priekšlikumus. Parasti konkursā uzvar tas, kurš piedāvā pakalpojumu veikt par zemāku cenu un prasībām atbilstošu kvalitāti. Tādēļ pakalpojuma sniedzējam jāzina kāda pakalpojuma pilnā pašizmaksa un kādu plānoto peļņas normu. Parasti cenu regulē ar peļņas normu. Ja pakalpojuma piedāvājuma cenu noteiks par augstu – zaudēs konkursā. Ja cenu noteiks par zemu – samazināsies pakalpojuma sniedzēja ieņēmumi un līdz ar to peļņa. Tādēļ piedāvājuma cenas noteikšana jāpamato ar iespējami precīziem aprēķiniem un jāprognozē, kāda tā varētu būt konkrētā situācijā starp konkurentiem.

6. MEŽA DARBA OPERĀCIJAS PILNĀS PAŠIZMAKSAS KALKULĀCIJAS SASTĀDĪŠANAS PIEMĒRS (pēc izmaksām 01.03.2004.).

Darba uzdevums.

Aprēķināt apaļo kokmateriālu 1 m³ pievešanas pilno pašizmaksu, pielietojot forvarderu Timberjak – 810C, ja izstrāde ir 8,4 m³/h.

Darba gaita

1. Kalkulācijas sastādīšanai izvēlās 2. tabulu.
 2. Ievāc, aprēķina, plāno un ieraksta rādītājus kalkulācijas 2. daļā – izejas dati.
 3. Veic kalkulācijas atsevišķu izmaksu posteņu aprēķinus un tos ieraksta kalkulācijā. Tie jāpamato ar teorētiskajā daļā dotajiem norādījumiem.
- 3.1. Strādnieka pamatalga

$$d_a = \frac{A_m}{T_m}, \quad (20.)$$

kur

- d_a - strādnieka pamatalga, Ls/h;
- A_m - forvardera vadītāja plānotā mēneša pamatalga, Ls/mēnesī;
- A_m - ≈ 410 Ls/mēnesī
- T_m - vidējais darba stundu skaits mēnesī 2004. gadā ir 168,75 h (no 2004. gada darba kalendāra).

$$d_a = \frac{410}{168,75} = 2,43 \quad \text{Ls/h}$$

3.2. Strādnieka papildalga

Pēc atskaitēm tā ir 11,2 % no pamatalgas.

Forvardera vadītāja papildalga stundā = $2,43 \times 0,112 = 0,27 \text{ Ls/h}$.

3.3. Darba devēja obligātā sociālā iemaksa

Tā tiek maksāta no pamat un papildalgas 24,09 %.

Darba devēja obligātā sociālā iemaksa = $(2,43 + 0,27) \times 0,2409 = 0,65 \text{ Ls/h}$.

3.4. Amortizācija

$$i_{am} = \frac{V_s - V_a}{T \times M} \quad (21.)$$

kur

- i_{am} - amortizācijas izmaksas, Ls/maš.h.;
- V_s - forvardera sākotnējā vērtība, Ls;
- V_a - cena + transporta izmaksas līdz uzņēmumam;
- V_s = $118\,000 + 200 = 118\,200 \text{ Ls}$;
- V_a - forvardera atlikuma vērtība, Ls;
- V_a = plānots forvarderi izmantot maksimāli un pēc tam pārdot par 35 000 Ls.
- T - kalpošanas laiks, gadi;
- T = 3 gadi. Pieņemts pēc pieredzes un ka forvardera darba resursi visā kalpošanas laikā ir 17 000 - 18 000 maš.h.;
- M - forvardera noslogojums gadā, maš.h.

Lai aprēķinātu forvardera noslogojumu gadā (cik plānot mašinstundas gadā), jāveic gada un diennakts laika bilances aprēķins. Jānosaka mašīnas efektīvo dienu skaitu gadā un mašīnu darba stundu skaits diennaktī.

Konkrētajā gadījumā plānots, ka forvarders nestrādās svētdienās un svētku dienās.

Aprēķiniem izmanto 2004. gada darba laika kalendāru.

Aprēķinu veic šādi:

• Aprēķina forvardera darba dienu skaitu 2004. gadā.

$$T_d = T_k - T_{iz} - T_{sv} \quad (22.)$$

kur

- T_d - darba dienu skaits gadā, d;
- T_k - kalendāro dienu skaits gadā, d;
- T_k = 366 d;
- T_{iz} - plānoto nestrādājamo svētdienu skaits gadā, d;
- T_{iz} = 48 d;
- T_{sv} - plānoto nestrādājamo svētku dienu skaits gadā, d;
- T_{sv} = 14 d.
- T_d = $366 - 48 - 14 = 304 \text{ d}$

• Aprēķina forvardera efektīvo dienu skaitu pamatdarbā 2004. gadā.

$$T_e = T_d - T_r - T_{atv} - T_{kl} - T_{od} \quad (23.)$$

kur

- T_r - forvardera efektīvo dienu skaits gadā, d;
- T_r = 24 d
- T_{atv} - forvardera dīkstāve operātoru atvaļinājuma laikā, d;
- T_{atv} = 0 (forvardera dīkstāve netiek plānota, jo aizvieto citi operātori).
- T_{kl} - forvardera dīkstāve klimatisku iemeslu dēļ, d;
- T_{kl} = 8 d
- T_{od} - forvardera dīkstāve sakarā ar operātoru norīkošanu citos darbos, d.
- T_{od} = 5. Plānots, ka operātors piedalīsies meža ugunsgrēku dzešanā un meža atjaunošanas darbos.
- T_e = $304 - 24 - 8 - 5 = 267 \text{ d}$.

• Aprēķina plānoto forvardera mašinstundu skaitu gadā

$$M = T_e \times t_h \quad (24.)$$

kur

- M - plānotais forvardera mašinstundu skaits gadā, maš.h.
- t_h - plānotais forvardera mašinstundu skaits diennaktī, h;
- t_h = 19 maš.h.
- M = $267 \times 19 = 5073 \text{ maš.h}$.

3.5. Kredīta procents

$$K_c = \frac{C_m \times K}{T \times M \times 100} \quad (25.)$$

kur

- K_c - kredīta izmaksa, Ls/h;
- C_m - forvardera cena, Ls;
- C_m = 118 000.
- K - kredīta procents, %;
- K = 8 %.

$$K = \frac{118000 \times 8}{3 \times 5073 \times 100} = 0,62 \text{ Ls/h}$$

3.6. Forvardera brīvprātīgā apdrošināšana

$$i_{ba} = \frac{V_s \times K_{ba}}{M \times 100} \quad (26.)$$

kur

- i_{ba} - forvardera brīvprātīgās apdrošināšanas stundas izmaksa, Ls/h;
- K_{ba} - brīvprātīgās apdrošināšanas gada izmaksu procents no sākotnējās vērtības, %;
- K_{ba} = 1,8 %

$$i_{ba} = \frac{118200 \times 1,8}{5073 \times 100} = 0,42 \text{ Ls/h}$$

3.7. Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana.

$$i_{ca} = \frac{A}{M}, \quad (27.)$$

kur

i_{ca} - sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas stundas izmaksa, Ls/h;

A - apdrošināšanas gada prēmija (tarifs), Ls/gadā;

$A = 18,70$ Ls/gadā.

$$i_{ca} = \frac{18,70}{5073} = 0,01 \text{ Ls/h}$$

3.8. Transportlīdzekļa ikgadējā nodeva.

Netiek rēķināta, jo forvarders nenoslogo ceļus.

3.9. Degvielas, smērvielas un eļļas izmaksas.

$$i_{ds} = P_d \times C_d \times K_1 \times K_2 \times K_3, \quad (28.)$$

kur

i_{ds} - degvielas, smērvielas un eļļas izmaksas, Ls/h;

P_d - degvielas patēriņš, l/maš.h;

Nosaka pēc faktiskiem rādītājiem.

$P_d = 10$ l/maš.h

C_d - degvielas cena, Ls/l;

Nosaka pēc faktiskām cenām.

$C_d = 0,32$ Ls/l

K_1 - koeficients smērvielu un eļļas ievērtēšanai;

Nosaka pēc faktiskiem rādītājiem.

$K_1 = 1,2$

K_2 - degvielas, smērvielas un eļļas transportēšanas un uzglabāšanas izmaksu ievērtēšanas koeficients;

Nosaka pēc faktiskiem rādītājiem.

$K_2 = 1,12$;

K_3 - forvardera maiņas laika izmantošanas koeficients;

Nosaka pēc faktiskiem rādītājiem.

$K_3 = 0,8$.

$i_{ds} = 10 \times 0,32 \times 1,2 \times 1,12 \times 0,8 = 3,44$ Ls/h

3.10. Tehnisko apkopju un remontu izmaksas

$$i_r = i_{am} \times k_r, \quad (29.)$$

kur

i_r - tehnisko apkopju un remontu izmaksas, Ls/h;

i_{am} - amortizācijas izmaksas, Ls/maš.h;

k_r - tehnisko apkopju un remontu ievērtēšanas koeficients.

Nosaka pēc faktiskiem rādītājiem.

$k_r = 0,36$.

$i_r = 5,47 \times 0,36 = 1,97$ Ls/h

3.11. Pārējās izmaksas

Ievērtētas forvardera pārvešanas, mobilo sakaru, atbildība operatoram par nokļūšanu darba vietā, palīgmateriālu u.c. izmaksas. Plānots – 7 %.

$$\text{Pārējās} = \frac{15,28 \times 7}{100} = 1,07 \text{ Ls/h}$$

4. Aprēķina pievešanas darba operācijas vienas stundas izmaksas.

Saskaīta visu kalkulēto postepu (1. – 11.) izmaksas un ieraksta kalkulācijā.

5. Aprēķina pievešanas 1 m³ izmaksas.

$$\frac{16,35}{8,4} = 1,95 \text{ Ls/m}^3$$

6. Šajā darba operācijā materiālu izmaksas nav, līdz ar to pievešanas ražošanas izmaksas ir 1,95 Ls/ m³.

7. Vadīšanas vispārējās izmaksas vadoties no iepriekšējo gadu atskaitēm plānots 8 % no ražošanas izmaksām.

$$\frac{1,95 \times 8}{100} = 0,16 \text{ Ls/ m}^3$$

8. Noieta vispārējās izmaksas vadoties no iepriekšējo gadu atskaitēm plānots 3 % no ražošanas izmaksām.

$$\frac{1,95 \times 3}{100} = 0,06 \text{ Ls/ m}^3$$

9. Aprēķina apažo kokmateriālu pievešanas viena kubikmetra pilno pašizmaksu.

$$1,95 + 0,16 + 0,06 = 2,17 \text{ Ls/ m}^3$$

Datus ieraksta pašizmaksas kalkulācijā.

Meža darbu operācijas pašmaksas kalkulācija

Darba operācija - apaļo kokmateriālu pievešana kalcirtē
 Pielietotās mašīnu sistēmas marka - Timberjak - 810 C
 Darba operācijas mēra vienība m³

Izmaksu posteji	Izmaksas, Ls / h
1. Strādnieka pamatalga	2,43
2. Strādnieka papildalga	0,27
3. Darba devēja obligātā sociālā iemaksa	0,65
4. Mašīnas amortizācija	5,47
5. Kredīta procenti	0,62
6. Mašīnas brīvprātīgā apdrošināšana	0,42
7. Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana	0,01
8. Transportlīdzekļa ikgadējā nodeva	-
9. Degvielas, smērvielu un eļļas izmaksas	3,44
10. Tehnisko apkopju un remontu izmaksas	1,97
11. Pārējas izmaksas	1,07
Izmaksas kopā 1 h (1. - 11.)	16,35
Rādītāji	
Izmaksas uz vienību	Mēra vienība
11. Materiālu izmaksas uz vienību	Ls/m ³
I Ražošanas izmaksas uz vienību	Ls/m ³
II Vadišanas vispārējās izmaksas	Ls/m ³
III Noieta vispārējās izmaksas	Ls/m ³
Vienības pilnā pašmaksas (I+II+III)	Ls/m ³

Izejas dati		
Rādītāji	Mēra vienība	Rādītāja absolūtā vērtība
Viļņu mašīnas		
• sākotnējā vērtība	Ls	118200
• atlikuma vērtība	Ls	35000
• brīvprātīgā apdrošināšana	%	1,8
• Sauszemes transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana	Ls	18,70
• mašīnas ikgadējā transporta nodeva	Ls	-
• kalpošanas laiks	gadi	3
• noslogojums gadā	maš.h.	5073
Izstrāde stundā	m ³ /h	8,4
Mašīnas vai motorinstrumenta maiņas darba laika izmantošanas koeficients		0,8
Degvielas patēriņš	l / h	8
Degvielas cena	Ls / l	0,32
Smērvielu un eļļas izmaksas	%	20
Tehnisko apkopju un remontu izmaksas	%	36
Strādnieka mēneša pamatalga	Ls	410
Darba devēja obligātā sociālā iemaksa	%	24,09
Izlietotie materiāli: cena normatīvs izmaksas uz vienību		-

7. PAKALPOJUMA VIENĪBAS PIEDĀVĀJUMA CENAS NOTEIKŠANAS PIEMĒRS

Darba uzdevums

Aprēķināt apaļo kokmateriālu pievešanas pakalpojuma vienības piedāvājuma cenu, pielietojot forvarderu Timberjak - 810C, ja izstrādē ir 8,4 m³/h.

Kokmateriālu pievešanas pakalpojuma piedāvājuma cenu nosaka šādi:

$$C_p = P_p + \frac{P_p \times p_n}{100}, \quad (30.)$$

kur

C_p - kokmateriālu pievešanas pakalpojuma piedāvājuma cena, Ls/m³;

P_p - apaļo kokmateriālu pievešanas 1 m³ pilnā pašmaksas, Ls/m³;

P_p = 2,17 Ls/m³

p_n - plānotā peļņas norma, %.

Plānots, ka $p_n = 20$ %.

$$C_p = 2,17 + \frac{2,17 \times 20}{100} = 2,60 \quad \text{Ls/ m}^3$$

Nolietojuma amortizācijas likmes, aprēķinot ar uzņēmumu ienākuma nodokli
apliekamo ienākumu

Kategorija	Nolietojuma likme, %	Pamatlīdzekļu veids
1	5	Ēkas, būves, ilggadīgie stādījumi
2	10	Dzelzceļa ritošais sastāvs un tehnoloģiskās iekārtas, jūras un upju flotes transportlīdzekļi, flotes un ostu tehnoloģiskās iekārtas, enerģētiskās iekārtas
3	35	Skaitļošanas iekārtas un to aprīkojums, tajā skaitā drukas ierīces, informāciju sistēmas, datoru programmu produkti un datu uzkrāšanas iekārtas, sakaru līdzekļi, kopētāji un to aprīkojums
4	20	Pārējie pamatlīdzekļi, izņemot 5. kategorijā minētos pamatlīdzekļus
5	7,5	Naftas izpētes un ieguves platformas kopā ar to funkcionēšanai nepieciešamajām iekārtām, kuras atrodas uz šīm platformām, naftas izpētes un ieguves kuģi

**SAUSZEMES TRANSPORTLĪDZEKĻU ĪPAŠNIEKU CIVILTIESISKĀS
ATBILDĪBAS OBLIGĀTĀS APDROŠINĀŠANAS PRĒMIJAS**

**Juridiskām personām un komercpārvaldījumiem
VIEGLAJIEM AUTOMOBĪĻIEM UN MIKROAUTOBUSIEM**

Apdrošināšanas prēmija Latvijas teritorijā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Tīps	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
				diēnas	mēnesis	mēnesi	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	V1K	līdz 1200	4,4	5,2	8,8	12,4	16	19,6	23,2	23,3	26,6	29,9	33,2	36,5	40	
2	V2K	1201-1500	5,1	5,9	10	14,1	18,2	22,3	26,4	26,8	30,6	34,4	38,2	42	46	
3	V3K	1501-1800	5,6	6,6	11,1	15,6	20,1	24,6	29,1	29,8	34,1	38,4	42,7	47	51	
4	V4K	1801-2100	6,2	7,2	12,2	17,2	22,2	27,2	32,2	32,7	37,4	42,1	46,8	51,5	56	
5	V5K	2101-2600	6,6	7,8	13,2	18,6	24	29,4	34,8	35	40	45	50	55	60	
6	V6K	visi 2600	6,8	8	13,5	19	24,5	30	35,5	36,2	41,4	46,6	51,8	57	62	

Apdrošināšanas prēmija Rīgā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Tīps	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
				diēnas	mēnesis	mēnesi	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	V1K	līdz 1200	5,3	6,2	10,5	14,8	19,1	23,4	27,7	28	32	36	40	44	48	
2	V2K	1201-1500	6,1	7,1	12	16,9	21,8	26,7	31,6	32,2	36,8	41,4	46	50,6	55,2	
3	V3K	1501-1800	6,7	7,9	13,4	18,9	24,4	29,9	35,4	35,7	40,8	45,9	51	56,1	61,2	
4	V4K	1801-2100	7,4	8,7	14,7	20,7	26,7	32,7	38,7	39,2	44,8	50,4	56	61,6	67,2	
5	V5K	2101-2600	7,9	9,3	15,7	22,1	28,5	34,9	41,3	42	48	54	60	66	72	
6	V6K	visi 2600	8,2	9,6	16,2	22,8	29,4	36	42,6	43,4	49,6	55,8	62	68,2	74,4	

Juridiskām personām un komercpārvadājumiem
AUTOBUSIEM UN UZ TO BŪVĒTAJIEM TRANSPORTLĪDZEKĻIEM
Apdrošināšanas prēmija Latvijas teritorijā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			Tipa	dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	A1K	līdz 3500	5,9	7	11,8	16,6	21,4	26,2	31	31,5	36	40,5	45	49,5	54
2	A2K	3501-12000	7,2	8,4	14,2	20	25,8	31,6	37,4	37,9	46,3	48,7	54,1	59,5	65
3	A3K	12001-20000	8,4	9,8	16,6	23,4	30,2	37	43,8	44,3	50,6	56,9	63,2	69,5	76
4	A4K	virš 20000	9,4	11,1	18,7	26,3	33,9	41,5	49,1	49,9	57	64,1	71,2	78,3	85,5

Apdrošināšanas prēmija Rīgā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			Tipa	dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	A1K	līdz 3500	7,1	8,4	14,2	20	25,8	31,6	37,4	37,8	43,2	48,6	54	59,4	64,8
2	A2K	3501-12000	8,6	10,1	17,1	24,1	31,1	38,1	45,1	45,5	52	58,5	65	71,5	78
3	A3K	12001-20000	10	11,8	20	28,2	36,4	44,6	52,8	53,2	60,8	68,4	76	83,6	91,2
4	A4K	virš 20000	11,3	13,3	22,5	31,7	40,9	50,1	59,3	59,9	68,5	77,1	85,7	94,3	102,6

Juridiskām personām un komercpārvadājumiem
KRAVAS AUTOMOBĪLIEM UN UZ TO BĀZES BŪVĒTAJIEM
TRANSPORTLĪDZEKĻIEM
Apdrošināšanas prēmija Latvijas teritorijā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			Tipa	dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	K1K	līdz 3500	7	8,3	14	19,7	25,4	31,1	36,8	37,3	42,6	47,9	53,2	58,5	64
2	K2K	3501-12000	8,3	9,7	16,4	23,1	29,8	36,5	43,2	43,8	50,1	56,4	62,7	69	75
3	K3K	12001-20000	9,5	11,1	18,8	26,5	34,2	41,9	49,6	50,2	57,4	64,6	71,8	79	86
4	K4K	20001-26000	10,3	12,2	20,6	29	37,4	45,8	54,2	54,8	62,6	70,4	78,2	86	94
5	K5K	26001-30000	11,2	13,2	22,3	31,4	40,5	49,6	58,7	59,5	68	76,5	85	93,5	102
6	K6K	virš 30000	12,1	14,3	24,2	34,1	44	53,9	63,8	64,2	73,4	82,6	91,8	101	110

Apdrošināšanas prēmija Rīgā, Ls

Nr.p.k.	Kods	Pilna masa (kg)	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			Tipa	dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	K1K	līdz 3500	8,4	9,9	16,8	23,7	30,6	37,5	44,4	44,8	51,2	57,6	64	70,4	76,8
2	K2K	3501-12000	9,9	11,7	19,8	27,9	36	44,1	52,2	52,5	60	67,5	75	82,5	90
3	K3K	12001-20000	11,4	13,4	22,6	31,8	41	50,2	59,4	60,2	68,8	77,4	86	94,6	103,2
4	K4K	20001-26000	12,4	14,6	24,7	34,8	44,9	55	65,1	65,8	75,2	84,6	94	103,4	112,8
5	K5K	26001-30000	13,5	15,9	26,9	37,9	48,9	59,9	70,9	71,4	81,6	91,8	102	112,2	122,4
6	K6K	virš 30000	14,5	17,1	28,9	40,7	52,5	64,3	76,1	77	88	99	110	121	132

TRAKTORIEM UN PAŠGĀJĒJIEM

Apdrošināšanas prēmija Latvijas teritorijā, Ls															
Nr.p.k.	Kods	Tips	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	TR1	Riteņu traktori ar jaudu 50 ZS un mazāk; pārējā traktortehnika	1,2	1,4	2,3	3,2	4,1	5	5,9	6,4	7,3	8,2	9,1	10	11
2	TR2	Riteņu traktori ar jaudu virs 50 ZS	2,1	2,4	4	5,6	7,2	8,8	10,4	10,9	12,5	14,1	15,7	17,3	18,7

Apdrošināšanas prēmija Rīgā, Ls															
Nr.p.k.	Kods	Tips	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1
			dienas	mēnesis	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši	mēneši
1	TR1	Riteņu traktori ar jaudu 50 ZS un mazāk; pārējā traktortehnika	1,5	1,7	2,8	3,9	5	6,1	7,2	7,7	8,8	9,9	11	12,1	13,2
2	TR2	Riteņu traktori ar jaudu virs 50 ZS	2,5	2,9	4,9	6,9	8,9	10,9	12,9	13,1	15	16,9	18,8	20,7	22,4

3. pielikums
No likuma "Par transportlīdzekļu
ikgadējo nodevu"
Pieņemts 22.11.2001.

Transportlīdzekļu ikgadējās nodevas likme, Ls

TRANSPORTLĪDZEKĻA PILNĀ MASA, KG	LIKME, Ls/GADĀ
VIEGLIE AUTOMOBĪĻI, AUTOBUSI AR PILNO MASU LĪDZ 3500 KG	
Līdz 1500	12
No 1501 līdz 1800	24
No 1801 līdz 2100	45
No 2101 līdz 2600	54
No 2601 līdz 3500	72
VIEGLIE AUTOMOBĪĻI, AUTOBUSI AR PILNO MASU VIRS 3500 KG	
No 3501 līdz 12 000	78
Vairāk par 12000	102
KRAVAS AUTOMOBĪĻI AR PILNO MASU VIRS 3500 KG	
No 3501 līdz 12 000	102
No 12 001 līdz 20 000	150
No 20 001 līdz 26 000	200
No 26 001 līdz 30 000	300
Vairāk par 30 000	350
Motocikli	3

IETEICAMĀ LITERATŪRA

1. Dobeļe A., Mihejeva L. u.c. Saimniecības mācība. – Ozolnieki: Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs, 1999. – 344 lpp.
2. Kutuzova O. Finanšu un kredīts. – Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2001. – 119 lpp.
3. Peļše G., Ruperte J. Uzņēmēja rokasgrāmata. – Rīga: Jumava, 2003. – 359 lpp.
4. Purvgālis A. Pašizmaksas kalkulācija. – Ozolnieki: Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs, 2001. – 83 lpp.
5. Rurāne M. Uzņēmuma finanšu vadība. Rīga: Turības mācību centrs, 1997. – 254 lpp.
6. Rurāne M. Uzņēmējdarbības organizācija un plānošana. – Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2002. – 330 lpp.